

Ontmoeten Inspireren Delen

Het Juiste Thuis: een overzicht **2023-2025**

Voorwoord

Hoe organiseren we met ongeveer evenveel zorgprofessionals de zorg voor twee keer zoveel mensen, zonder te verschrallen? Het is een vraag die veel mensen bezig houdt, nu steeds meer Nederlanders oud worden en Nederlanders steeds ouder worden.

Naar vitale zorgzame woongemeenschappen

Het mantra van Langer zelfstandig wonen heeft zich doorontwikkeld naar wonen in vitale, zorgzame woongemeenschappen. Woongemeenschappen, waar zelf en samen leven, doen en zorgen (weer) normaal is en waar professionele zorg aanvullend beschikbaar is voor wie dat echt nodig heeft.

Snel gezegd, maar niet zo snel gedaan. Want het realiseren van vitale, zorgzame woongemeenschappen vraagt nieuwe

samenwerkingen tussen gemeenten, woningcorporaties, beleggers, projectontwikkelaars, zorg- en welzijnsorganisaties, verzekeraars en (toekomstige) ouderen zelf. Het vraagt een nieuwe aanpak voor nieuwbouw en bestaande bouw. Zorgprofessionals veranderen hun manier van werken en ook gemeenten en verzekeraars zoeken naar nieuwe wegen om hun zorgbudgetten te richten. Ouderen denken steeds vaker na over de vraag : “wie zorgt er straks waar voor mij?”

Blijf investeren in samenwerking

Domein overstijgend samenwerken is geen project met een begin en een eind. Het is een voortdurend proces, dat elke dag aandacht en liefde vraagt. In de regio Eindhoven hebben ze dat goed begrepen. In de afgelopen jaren heeft Het Juiste Thuis een cruciale rol gespeeld om mensen bij elkaar te brengen, barrières in taal, regels en financiering te overbruggen, en stap voor stap een gezamenlijke stip op de horizon te zetten. Samen op weg naar een zorgzame regio, waar het fijn oud worden is.

Deze waardevolle publicatie geeft een mooi overzicht van alle inzichten die daarbij ontwikkeld zijn. Die het fundament

vormen waarop al die woongemeenschappen gerealiseerd kunnen worden. En tegelijkertijd is het ook niet meer dan dat: een fundament. Het echte werk begint pas. Bij de uitvoering van concrete projecten met wonen, welzijn en zorg zullen we nog vaak in een situatie komen waarin de samenwerking dreigt te stokken. De inzet om de samenwerking te blijven voeden blijft daarom nodig. Met Het Juiste Thuis is de basis gelegd. Laat dat de inspiratie zijn om de samenwerking in de Eindhovense regio naar de toekomst toe vast te houden.

Hans Adriani

Bestuurlijk Aanjager
Aanjaagteam Wonen Welzijn
Zorg voor Ouderen

Ontmoeten Inspireren Delen

Inhoud

Voorwoord Hans Adriani	2	3. Oplossingen voor senioren	15
1. Hoe HJT begon - en waarom de urgentie blijft	4	3.1. Oplossingen in bestaande bouw	17
2. Wat is Het Juiste Thuis?	6	3.2. Oplossingen in nieuwbouw	20
2.1. Ons netwerk	7	3.3. Collectief wonen	22
2.2. 'Voer voor gedachten' - de stuurgroep	8	3.4. Zorgzame gemeenschappen en leefomgeving	24
2.3. Aan de slag! - kerngroep en werkgroepen	10	4. Ontmoeten, inspireren, delen	29
2.4. Domeinoverstijgend verbinden, aanjagen en inspireren	12	5. Afsluiting / Toekomst Disclaimer / Colofon	30

Hoe Het Juiste Thuis begon en waarom de urgentie blijft

“Er zijn heel veel losse projecten en denkgroepen die elkaar deels overlappen maar vaak niet weten van elkaars bestaan. Daarom is Het Juiste Thuis zo belangrijk.”

Leo Bisschops, voorzitter Senioren Brabant-Zeeland

Wonen in een veilig en comfortabel huis is voor iedereen van belang - zeker voor senioren. Toch wonen veel ouderen allesbehalve prettig en veilig. Daarom startte Het Juiste Thuis begin 2023 als verbindend netwerk van wonen-welzijn-zorg. Want hoewel er al volop werd nagedacht over woningaanpassing, nieuwbouw, veilige buurten en zorg aan huis, ontbrak vaak de samenhang. HJT was een project van drie jaar. Het wordt eind 2025 niet verlengd omdat er bij de aangesloten partijen financieel en inhoudelijk te weinig draagvlak was. Maar de behoefte aan verbinding tussen wonen, welzijn en zorg is er nog steeds. In dit digiboek lees je welke schotten HJT heeft helpen doorbreken en wat dat opleverde.

Het Juiste Thuis: een motortje dat verbindt

‘Een noodzakelijk motortje’ noemde Mathil Sanders (stuurgroep lid, bestuurlijk aanjager en vanaf het begin betrokken bij Het Juiste Thuis) ons Zuidoost-Brabantse netwerk in een interview. Niet zo gek, want Het Juiste Thuis (HJT) ging in 2023 van start als regionale uitwerking van het Manifest van het Brabants Netwerk wonen-zorg-welzijn (aangezwengeld door het Rijksprogramma Wonen en Zorg voor ouderen) met de missie om oplossingen aan te jagen waarmee senioren fijn langer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Oplossingen waar niemand tegen was, maar die in de praktijk toch te weinig van de grond kwamen.

Krachten opsporen en bundelen

HJT werd opgericht om krachten die hiermee bezig waren op te sporen, te matchen, erover verder te vertellen en ze te bundelen. Krachten die senioren faciliteren om ook als het fysiek allemaal wat minder gaat of als de partner wegvalt, toch een fijne thuisbasis te hebben. Of dat nu in het oude huis is, of in een nieuw. Als het maar goed voelt. Verbinden, aanjagen, inspireren en kennisdelen. Dat zijn de pijlers van HJT.

Partijen waarbinnen die krachten aanwezig zijn, waren er genoeg: gemeenten, ouderenbonden, woningcorporaties, zorginstellingen, ontwikkelaars etc. Alleen: ze deden het teveel ieder voor zich in hun eigen kokertje. HJT werd (op initiatief van onder anderen Leo Bisschops van Senioren Brabant-Zeeland) opgericht om dat te doorbreken.

HJT ging van start voor een periode van drie jaar (2023 tot eind 2025) met een financiering die deels van de provincie kwam en verder van de deelnemende gemeenten en het

VVT-platform Zuidoost-Brabant. Na twee jaar besloot de provincie de subsidiering te stoppen. De woningcorporaties vulden dat gat. HJT begon met 33 organisaties. Inmiddels zijn het er 50.

Te laat voor waarschuwen

Bij HJT zijn we niet ontevreden. Waar 2,5 jaar geleden 'bewustwording' nog onderdeel van de missie was, lijkt dat doel inmiddels wel 'tussen ieders oren' te zitten. Dat is mooi, want dan kan er tenminste in de volle breedte gewerkt worden aan vormen van fijn, veilig en passend wonen.

Natuurlijk is die bewustwording niet alleen het gevolg van 'HJT-inzet'; het Rijksprogramma kwam tegelijk op stoom en mondde uit in verplichtingen voor gemeenten en woningcorporaties via de Regiewet, Woondeals en Prestatieafspraken. Daarnaast hielp de realiteit: meer mensen leven langer en hebben zorg nodig; er zijn personeelstekorten in de zorg; minder mantelzorgers en te weinig doorstroming op de woningmarkt omdat 70-plussers niet verhuizen wegens gebrek aan alternatieven. En inmiddels zijn dit geen ontwikkelingen meer die er aan komen, maar die al volop aan het gebeuren zijn. Voor waarschuwen is het te laat. Het is tijd om te handelen.

Infographic Woonzorgopgave

Urgentie in cijfers

Dit verslag vertelt het verhaal van HJT. Klik op het lampje voor een infographic van de opgave waaruit blijkt hoe hoog de urgentie is. In de hoofdstukken hierna is te lezen waar HJT allemaal voor staat, welke partijen en mensen een belangrijke rol hebben gespeeld bij het succes. Ze geven

een indruk van zowel de activiteiten als de kennis die we met HJT verzameld hebben over oplossingen waarmee senioren fijn langer zelfstandig thuis kunnen wonen in bestaande bouw, nieuwbouw, wooncollectieven en zorgzame gemeenschappen.

Wat is Het Juiste Thuis?

Het Juiste Thuis staat voor:

- Het netwerk waarover we in het vorige hoofdstuk uitleg hebben gegeven. **U vindt een lijst van deelnemende partijen op pag. 31**
- De projectorganisatie met stuurgroep, kerngroep en werkgroepen waardoor Het Juiste Thuis heeft kunnen worden wat het is;
- De oplossingen waarmee senioren langer zelfstandig thuis kunnen wonen, in hun eigen, juiste thuis (zie de omschrijving in het kader).

Een uiteenlopend palet dus dat we in dit verslag graag laten zien. In dit hoofdstuk leest u meer over de deelnemers en de projectorganisatie: wie is wie?

Wat een juiste thuis is, is voor iedere senior anders.

Voor sommige mensen volstaat het huis waar zij nu in wonen, al dan niet aangepast met voorzieningen uiteenlopend van een verhoogde toiletpot tot en met een aangepaste keuken. Voor andere mensen is het een toekomstbestendige woning*; een zelfstandige woning die fysiek geschikt is om er (te zijner tijd) zorg in te ontvangen. Deze woningen zijn misschien geclusterd in een gebouw, hof of flat en vaak zijn er gemeenschappelijke voorzieningen zoals een ontmoetingsruimte of een tuin. Het kan ook zijn dat een senior kiest voor een juiste thuis om zijn/haar woning te delen met iemand anders of door met gelijkgestemden, door middel van collectief bouwen een gezamenlijk juiste thuis te realiseren.

Tot slot zien wij de sociale omgeving van senioren nadrukkelijk als onderdeel van het juiste thuis; een omgeving waarbinnen mensen van alle leeftijden naar elkaar omkijken.

*Wat is een toekomstbestendige woning?

Senioren Brabant-Zeeland omschrijft een toekomstbestendige woning als een rolstoeltoegankelijke woning zonder drempels, liefst gelegen in een buurt waar sociaal contact met verschillende generaties wordt gestimuleerd. Mensen kunnen er – ongeacht hun zorgbehoefte – zelfstandig blijven wonen want er is voldoende ruimte voor het gebruik van hulpmiddelen zoals een rollator of rolstoel en steunen zoals toiletbeugels. De woning bevordert in een geclusterde vorm ook onderling contact, stimuleert beweging en prikkelt de zintuigen zodat het welzijn van de bewoners optimaal ondersteund wordt.

Ons netwerk draait om verbinding en het samenspel tussen de partijen

Vanaf het begin hebben we ons met Het Juiste Thuis (HJT) gericht op bestuurders van gemeenten, woningcorporaties, zorg en welzijn en senioren vertegenwoordigers. De reden daarvoor was dat het onderwerp destijds (in 2022/23) nog onvoldoende op de bestuurlijke agenda's stond en juist bestuurders dat kunnen veranderen. En dat hebben zij ook gedaan; inmiddels is het onderwerp (natuurlijk ook geholpen door de woondeals) niet meer te vermijden.

Het draait bij HJT om de verbinding en het samenspel tussen partijen. Alle betrokken partijen spelen hun eigen rol in de transformatie naar een vergrijzende samenleving en hebben elkaar daarbij nodig. Bijvoorbeeld: als de VVT-organisaties meer VPT (volledig (zorg)pakket thuis) willen leveren dan zullen woningen in wijken daarvoor geschikt moeten zijn. Maar die hebben of bouwen de zorgpartijen niet. Woningcorporaties (en commerciële ontwikkelaars) kunnen daar wel voor zorgen als zij het in samenspraak met gemeenten (en in overeenstemming met de woon-zorgvisie) opnemen in hun prestatieafspraken.

beginnen. Dit programma heeft al gedraaid in alle gemeenten die meedoen aan HJT (en naar verwachting van SBZ) zullen er nog meer volgen.

Meer weten over Het Juiste Thuis?

De stem van senioren is natuurlijk belangrijk om mee te nemen bij alles wat wij doen. Bij ons is Senioren Brabant-Zeeland (SBZ, voorheen: KBO) betrokken; wij hebben veel geluk met dit netwerk van senioren dat in onze regio erg groot en levendig is. Zij bereiken onze indirecte doelgroep van senioren die gewoon nog prima wonen maar voor wie het nuttig zou zijn om na te denken over de woonsituatie in relatie tot het ouder worden. SBZ heeft daarvoor het programma "Senioren zelf aan zet" ontwikkeld dat senioren in 4 avonden op weg helpt bij het nadenken over fijn langer zelfstandig thuis wonen en hen ook uitlegt hoe ze daar nu al mee kunnen

Ons netwerk

Ons netwerk bestaat inmiddels uit 50 partijen: Senioren Brabant-Zeeland, 9 gemeenten, 10 woningcorporaties, 12 organisaties verenigd in het VVT platform Zuidoost Brabant (VVT staat voor Verpleging, Verzorging en Thuiszorg) en nog 18 'overige' deelnemers (dat zijn allerlei spelers die ook willen bijdragen aan wonen, welzijn en zorg zoals aanbieders van woonzorgconcepten, een bank, ontwikkelaars et cetera).

Voer voor gedachten – de stuurgroep

Zoals gezegd is Het Juiste Thuis (HJT) (ook) een projectorganisatie met een stuurgroep, kerngroep en werkgroepen die er samen voor gezorgd hebben dat HJT het netwerk, expertisecentrum en begrip in de regio is geworden dat het nu is.

Met trots presenteren wij de Stuurgroep die vanaf het begin bijna ongewijzigd is (alleen Angela Pijenburg heeft Luc Severijnen vervangen i.v.m. zijn aanstaand pensioen) en die bestaat uit bestuurlijke trekkers vanuit seniorenvertegenwoordiging, gemeenten (zowel stedelijk als platteland en zowel van ruimtelijk als sociaal domein), zorg en woningcorporaties.

Mathil Sanders

Mathil Sanders is wethouder sociaal domein in Geldrop-Mierlo. Ze was tien jaar wijkverpleegkundige

bij Buurtzorg Geldrop. Nu komt ze op voor ouderen die tussen wal en schip vallen: die 'te goed' zijn voor het verpleeghuis, maar zich thuis ongelukkig en onveilig voelen: „In alle gestapelde stenen wonen mensen met behoefte aan welzijn. Als we een Brainport-schaalsprong maken, zonder plan over hoe we welzijn, wonen en zorg in onze vergrijzende samenleving gaan regelen, dan gaat het echt mis.”

Lees het hele interview

Eppie Fokkema

Voorzitter van de Raad van Bestuur Archipel Zorggroep, vertegenwoordigt bij HJT de VVT (Verpleeg-,

Verzorgingshuizen en Thuiszorg). Hij was eerder onder meer wethouder in Barneveld. Hij koos voor de Brainport-regio omdat samenwerken en samen ontwikkelen hier 'in het bloed zit'. Geschikte woningen bouwen voor alle senioren is niet reëel, vindt Fokkema: „Veel beter is het om te kijken naar wat we allemaal al hebben en wie er allemaal al wat doen. En dan met elkaar samenwerken.”

Lees het hele interview

Angela Pijenburg

Directeur-bestuurder bij Wooninc., DE ouderenhuisvester van de regio Eindhoven. Pijenburg

is ervan overtuigd dat 'ontmoeten' aan de basis staat van zo lang mogelijk goed wonen op je oude dag. Daarom komen er steeds meer buurthuis kamers waarin Wooninc.-huurders elkaar en mensen uit de wijk leren kennen. De HJT-themabijeenkomsten vindt zij in ons Brainport-samenwerkingsklimaat een gouden greep: „De kans dat uit deze bijeenkomsten samenwerkingsprojecten ontstaan is tien keer zo groot dan als die in Amsterdam zouden plaatsvinden.”

Lees het hele interview

Leo Bisschops

Voorzitter en boegbeeld van Senioren Brabant-Zeeland. Was ook acht jaar wethouder in zijn

woonplaats Best. Hij gelooft in de kracht van mensen, om voor zichzelf en anderen te zorgen. Zijn advies voor alle kartrekkers, bestuurders en denkers op het gebied van wonen en zorg in de toekomst: “Werk samen! Daarvoor hoef je echt je ziel niet te verkopen.” Bisschops werkt ook samen met zorgondernemer Jos de Blok in het project 'De buurt als ecosysteem'.

Lees het hele interview

Mieke Verhees

Wethouder in Eindhoven. Zij heeft 'wonen' in haar portefeuille en noemt het zorgen voor een

passend huis voor iedereen -van starters tot senioren- 'een grote uitdaging in Eindhoven'. Samenwerken met alle partijen die daar een rol in hebben is noodzakelijk. "Bij Het Juiste Thuis doen we dit voor de doelgroep senioren", aldus Verhees. Ze stelt dat bij een passende woning een fijne buurt en -wanneer nodig- passende zorg horen. En ze wijst erop dat meer senioren-woningen leidt tot meer doorstroming waardoor voor meer mensen passende woningen beschikbaar komen. Mieke Verhees is ervan overtuigd dat samenwerking zoals die via HJT verloopt, in de toekomst alleen maar belangrijker wordt.

Veronique Zeeman

Wethouder in Best. Ze heeft daar zo'n beetje alle onderwerpen uit het sociaal domein in

haar portefeuille. In Best is het net zoals in de meeste andere gemeenten, zegt ze: "De uitdagingen rondom de vergrijzing liggen op het bordje van de wethouder sociaal domein terwijl woonbeleid bij een andere wethouder ondergebracht is." Terwijl de hamvraag: 'hoe zorgen we voor meer geschikte woonplekken voor ouderen' zich toch echt uitstrekt over beide beleidsterreinen. Daarom is Veronique Zeeman blij met Het Juiste Thuis: "Dat brengt partijen samen die in dit vraagstuk een rol hebben. HJT laat ook goede voorbeelden zien en hoopt het vraagstuk daarmee iets minder complex te maken."

Colette de Vries

Colette de Vries werkt als programmadirecteur bij Precies! aan betere kansen op gezond ouder worden voor

iedereen. Daarvoor is het -net als bij HJT- noodzakelijk om krachten te bundelen: met inwoners, gemeenten, bedrijven, onderwijs, woningbouwcorporaties, zorg en meer. Want 'samen is de sleutel', aldus De Vries. Haar favoriete werkwijze: "Streef niet naar perfectie. Leren door te doen is de beste manier om te ontdekken wat werkt. Vanuit een gezamenlijke ambitie bouwen aan concrete woonoplossingen waar het sociale leven floreert. Dan wint geluk het van groei. HJT bouwt graag mee."

Kees Vortman

In de gemeente Waalre is Kees Vortman wethouder sociaal domein. Vortman

ziet hoe het huidige zorgsysteem faalt. "Er is een tekort aan geld en personeel terwijl de zorgvraag groeit. Het systeem moet veranderen", luidt zijn conclusie dan ook. Ook hij hamert op het belang van samenwerking: Samenwerking tussen inwoners, gemeenten, seniorenverenigingen, zorgaanbieders, buurtverenigingen, verhuurders. Samenwerking die bereikt dat mensen elkaar meer gaan helpen zodat professionals zich kunnen richten op diegenen die hen echt nodig hebben. Vortman: "Neem de regie over je eigen leven. Verwacht niet dat de overheid er kan zijn op het moment dat het nodig is."

“Bij Het Juiste Thuis heb ik steeds mogen werken met mensen die veelal vanuit hun intrinsieke motivatie aansloten. Dat is heel fijn werken”

Francine Linssen, Coördinator HJT

Aan de slag! – de kerngroep

Bij Het Juiste Thuis (HJT) werken we met een klassieke projectmanagement structuur, bestaande uit een stuurgroep met daarin bestuurders en een kerngroep met daarin de uitvoerende afspiegeling van de stuurgroep. De kerngroep bereidt de vergaderingen van de stuurgroep voor en voert de besluiten van de stuurgroep uit. Stuurgroep en kerngroep verzorgen samen de ‘governance’ van het project zodat we voldoen aan de doelen, de planning en het budget en niet te grote risico’s lopen.

Het was in het begin niet makkelijk om de kerngroep en werkgroepen goed bezet te krijgen maar met het uitbreiden van het netwerk lukte dat steeds beter. Een aantal kerngroepleden van het eerste uur zijn we erg dankbaar, in het bijzonder: Els van Daal, nu als pensionado nog steeds actief voor Senioren Brabant-Zeeland, Linda Wittebrood (destijds gemeente Veldhoven, nu Helmond), Kay Thijssen (destijds gemeente Geldrop-Mierlo, nu gemeente Venray), Marie-José Backx (destijds Woonbedrijf, helpt nu senioren met RuimteThuis) en Linda te Raai (woonstichting ‘thuis, nog wel in de werkgroep kennisdelen).

Kerngroep

Leden Kerngroep (vlnr):

- Anja van Lier, concernadviseur, Wooninc.
- Corine Remmers, manager wonen, WoCom
- Corrie van Brenk, projectleider Senioren zelf aan zet, Senioren Brabant-Zeeland
- Francine Linssen, coördinator HJT (zzp)
- Frank Hendriks, manager zorgondersteuning, Archipel Zorggroep
- Linda de Wildt, beleidsadviseur wonen en zorg, Gemeente Eindhoven
- Yvon Huibers, beleidsadviseur gemeente Geldrop-Mierlo

De Werkgroepen

Urgentie & Communicatie

Deze werkgroep streeft ernaar dat de urgentie van de opgave bij bestuurders in onze regio duidelijk is en blijft zodat die vertaald wordt naar de uitvoering. Ook blijven we het belang benadrukken van het tijdig betrekken van het sociale domein en de zorg bij de planontwikkeling.

Tot slot houdt deze werkgroep zich bezig met de nieuws-updates en andere benodigde communicatie.

Deelnemers:

Eppie Fokkema (Archipel)
Colette de Vries (Precies!)
Corrie de Leeuw (freelance schrijver)
Nancy van Loon (Woonbedrijf)
Francine Linssen

Kennisdelen, innoveren en doen

Deze werkgroep is verantwoordelijk voor het inhoudelijk vorm geven van onze bijeenkomsten (minimaal 4 per jaar, live)

en online versnellingstafels. Ook komt onze [podcastserie](#) 'Sprakverwarring in wonen, welzijn en zorg' uit de koker van deze groep omdat we zelf ondervonden dat er echt verschillende talen worden gesproken en dat dat belemmerend werkt.

Deelnemers:

Linda te Raa ('thuis)
Frank Hendriks (Archipel)
Corine Remmers (woCom)
Corrie van Brenk (Senioren Brabant-Zeeland)
Sandra Arts (Bouwhulpgroep)
Francine Linssen

Matchen & Doorbreken

In 2023 hadden we het idee dat we via deze werkgroep woonzorg-concepten/aanbieders konden

koppelen aan gemeenten maar het bleek beter te werken om dat op aanvraag te doen. De werkgroep is in 2024 dan ook opgeheven. Wel zijn we tot een format afwegingskader gekomen, een hulpmiddel voor gemeenten om een goede afweging te maken bij nieuwe woon-zorg projecten; voldoen die aan de visie en uitgangspunten?

Versnellingsteam

Het Versnellingsteam verzorgt vier keer per jaar een online versnellingstafel of webinar met als doel om belemmeringen bij oplossingen voor senioren (zoals bijvoorbeeld woningsplitsen, pre-mantelzorg wonen, financiën) weg te nemen. Het kan ook een bredere problematiek betreffen, zoals door-

stroming of ontwerpen voor ontmoeten. Van iedere sessie zijn factsheets gemaakt zodat deelnemende partijen van de kennis kunnen profiteren, ook als zij de sessie gemist hebben. Meer informatie hierover vind je door dit verslag heen.

Domeinoverstijgend verbinden, aanjagen en inspireren

Voor het opbouwen en tot bloei brengen van ons netwerk hebben we veel verschillende activiteiten en middelen ontwikkeld. Voor het verbinden en aanjagen en inspireren van bestuurders bij gemeenten, corporaties, zorginstellingen, seniorenvertegenwoordigers, ontwikkelaars (en meer) organiseerden we minimaal vier bijeenkomsten per jaar. Deze bijeenkomsten gingen over verschillende thema's waarbij we probeerden een goede mix te maken tussen onderwerpen die wat meer aan de ruimtelijke kant zaten (zoals woningdelen) en onderwerpen die juist meer aan de kant van het sociale domein zaten (zoals de excursie naar Zorgzaam dorp Steensel). Ook probeerden we de bijeenkomsten steeds ergens anders plaats te laten vinden; dus in kleinere en grotere gemeenten en te gast bij allerlei organisaties. Zo had onze eerste bijeenkomst in april 2023 plaats in de Weeffabriek in Geldrop-Mierlo maar zijn we bijvoorbeeld ook te gast geweest op het Zuiderpark waar Archipel samenwerkt met woningcorporaties 'thuis en Woonbedrijf en bij de Bestwijzer in Best (een centrum waar senioren terecht kunnen met al hun vragen over wonen, welzijn en zorg).

13

Live Bijeenkomsten

475+

Bezoekers

8,5

Gemiddelde waardering

Onderwerpen versnellingstafels:

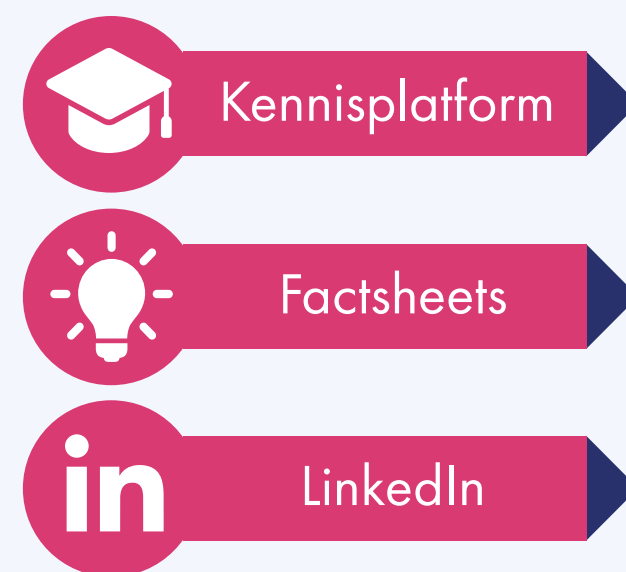
- Premantelzorgwonen
- Duowonen
- Business Cases
- Wooncollectieven
- Gebiedsontwikkeling
- Grenskennend samenwerken

Natuurlijk heeft de intentieovereenkomst die alle partijen hebben getekend gezorgd voor (formele) verbinding en financiële continuïteit maar uiteindelijk werden de echte verbindingen bij onze bijeenkomsten gelegd.

Kennisdelen

Naast verbinden en inspireren is kennisdelen een belangrijk onderdeel binnen HJT. Hiervoor organiseerden we de online versnellingstafels (webinars), maakten we podcasts, brachten we iedere 1 à 2 maanden een nieuwsupdate uit en deelden we veel berichten via onze eigen pagina op LinkedIn. Ook maakten we handige factsheets van alle versnellingstafels voor deelnemende partijen; zo hoeft niet ieder voor zich het wiel uit te vinden en konden mensen die er niet bij konden zijn de kennis toch tot zich nemen.

Maar ons belangrijkste middel voor kennisdelen is en blijft het in 2023 gelanceerde Kennisplatform waarop we allemaal relevante artikelen hebben verzameld, waar mogelijk van en voor onze eigen regio.

Corrie de Leeuw in gesprek met Jelle de Jong

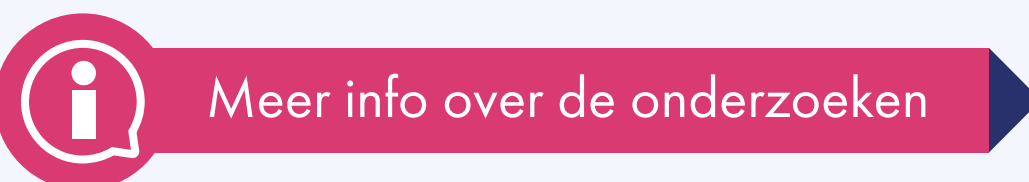
Eigen content

Vanaf 2024 kwam Corrie de Leeuw (freelance schrijver en

voormalig ED-journalist) ons versterken; zij heeft ervoor gezorgd dat wij ook meer eigen content kregen voor het kennisplatform in de vorm van interessante artikelen en interviews.

Kennisontwikkeling

Naast kennisdelen is er binnen HJT ook kennis ontwikkeld. Via Fontys hebben studenten onderzoek gedaan bij de Stichting Statiegeld op Jeugd, over Duowonen (woningsplitsing voor jong en oud), bij de gemeente Geldrop-Mierlo over (pre)mantelzorg wonen en bij Archipel ten behoeve van een stimulerende beweegroute voor senioren.

Podcasts

Met de werkgroep Kennisdelen kwamen we op het idee om een podcastserie te maken over de spraakverwarring tussen wonen en zorg die we steeds weer

op zagen duiken. De domeinen ruimtelijk en sociaal zijn vaak zo van elkaar gescheiden dat ze letterlijk een verschillende taal spreken en dat werkt belemmerend in de samenwerking dus we brachten deze bij elkaar en maakten inspirerende afleveringen met bevlogen bestuurders en specialisten.

Podcast

Zijn senioren zelf verantwoordelijk om hun woonsituatie tijdig geschikt te maken?

Els van Daal en Mathil Sanders

Podcast

Is het activeren van senioren alleen maar zinvol als er voldoende handelingsperspectief (keuze) is?

Leo Bisschops en Wilma Dirken

Podcast

Waarom is regionale samenwerking op wonen, zorg, welzijn lastig?

Eppie Fokkema en Jelle de Jong

Podcast

Klopt het dat initiatieven langzamer van de grond komen doordat wonen en zorg elkaars taal niet spreken?

Linda te Raa en Frank Hendriks

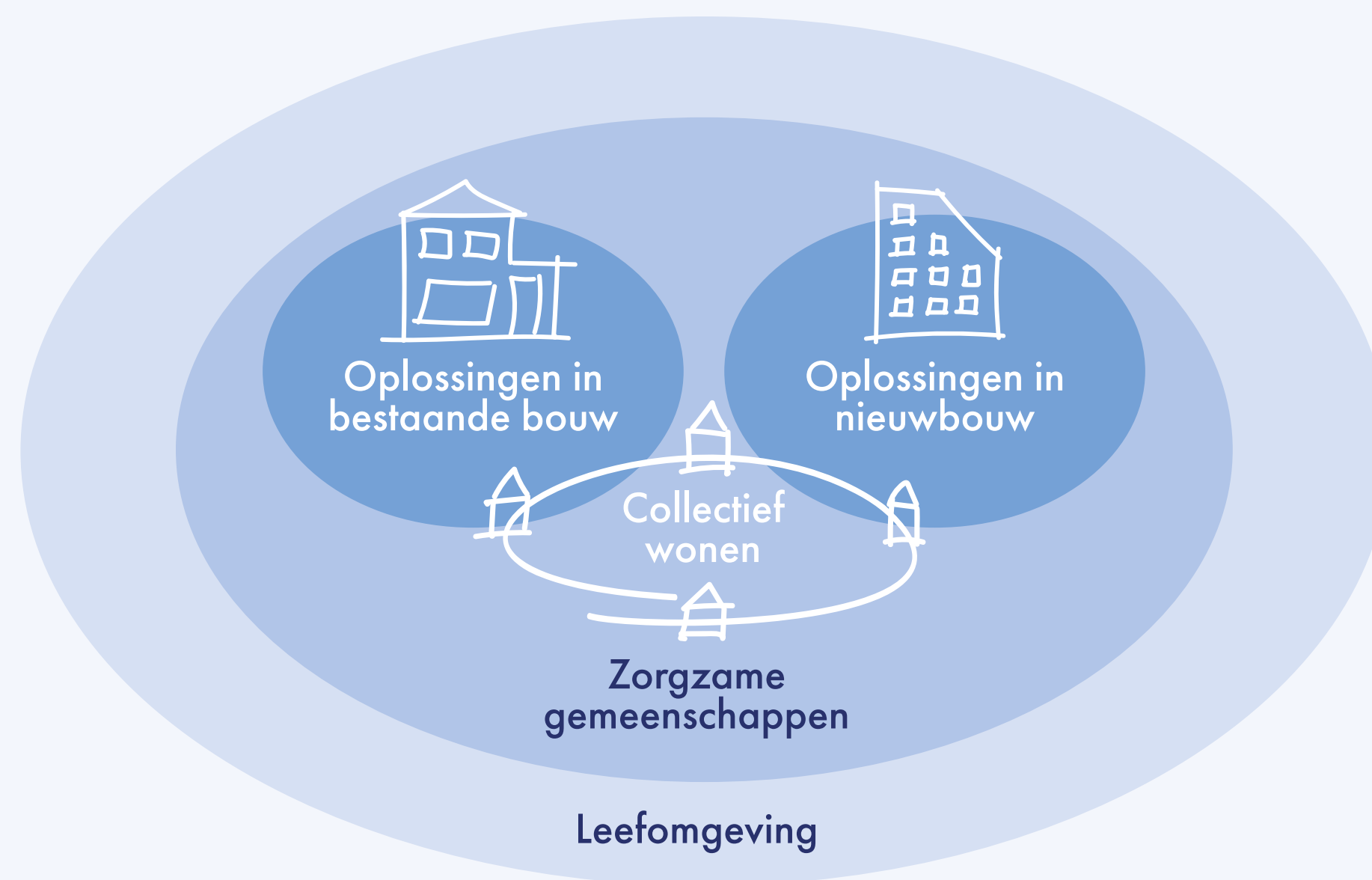

Oplossingen voor senioren

Hét juiste thuis is voor iedere senior anders want dé senior bestaat niet. In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de verschillende soorten oplossingen waarmee senioren fijn langer zelfstandig thuis kunnen wonen. Hiervoor hanteren we de volgende indeling:

- Oplossingen in bestaande bouw
- Oplossingen in nieuwbouw
- Collectief wonen
- Zorgzame gemeenschappen
- Leefomgeving

Zoals in het onderstaande figuur te zien is, kunnen de oplossingen in de bestaande bouw, nieuwbouw en collectief wonen samengaan met het verbeteren van de sociale omgeving (faciliterend voor het ontstaan van een zorgzame gemeenschap) en de fysieke leefomgeving. Die laatste twee onderwerpen pakken we samen in hoofdstuk 3.4 omdat wij vinden dat ruimtelijk en sociaal altijd in samenhang gezien moeten worden.

Team Samenleving

Wethouders in het sociale domein en wethouders in het ruimtelijke domein

verkeren in verschillende werelden. De een heeft te maken met de altijd begripvolle softies; de ander met de stoere jongens en meiden van het stenen stapelen. Heel zwart-wit gesteld natuurlijk, maar vast herkenbaar voor lokale bestuurders. Het wethoudersteam in Son en Breugel doet daar wat aan. Daar worden werelden bij elkaar gebracht. De wethouders ruimtelijke ordening en wonen -Jelle de Jong- en zorg en welzijn -Steven Grevink- vertellen hoe ze dat aanpakken en waarom. "Wij noemen onszelf het team samenleving", zegt De Jong. En Grevink zegt: "In wat voor huis je ook woont als je ouder wordt en minder mobiel, zonder mensen in je leven die naar je omkijken heb je daar niks aan."

Lees het hele interview

“Alleenstaande ouderen willen wel kleiner wonen, maar niet té klein. Van de alleenstaande 65-plussers die in afgelopen twee jaar een woning kochten, woont 70% in een woning van 80m² of groter”

Rogier Weck, analist

(bron: artikel “Bouwen voor ouderen is de sleutel tot betere doorstroming op de woningmarkt” makelaarsvereniging NVM, juli 2025)

Lees het hele artikel

Idealiter (en heel kort door de bocht) gaat het erom dat senioren in een woning kunnen wonen die passend is bij hun (toekomstige) (zorg)situatie, daarbij ondersteund door een gemeenschap (mensen uit de straat / buurt) en een omgeving die bewegen, ontmoeten en mentaal welbevinden stimuleert (bijvoorbeeld een groene straat met bankjes om de paar honderd meter). In dit hoofdstuk gaan we dieper in op elk van deze onderdelen waarbij we steeds in gedachten houden wat senioren willen.

Wat wil de senior?

Dé senior bestaat niet maar bij hun keuze voor een woning en woonomgeving is voor de meeste senioren belangrijk:

1. Zelfstandigheid en veiligheid

Senioren willen zo lang mogelijk in hun eigen huis blijven wonen en hun onafhankelijkheid behouden. Een gevoel van veiligheid is daarbij belangrijk.

2. Levensloopbestendigheid

Een woning die aangepast is aan de veranderende behoeften van senioren met aanpassingen die het wonen comfortabeler en veilig maken, zoals drempelloze douches en brede deuropeningen.

3. Betaalbaarheid

Senioren willen een woning die past binnen hun financiële mogelijkheden.

4. Sociale Contacten en Gemeenschap

Een omgeving waar senioren sociale contacten kunnen onderhouden en ergens deel van kunnen uitmaken (zich thuis voelen).

5. Toegang tot Zorg en Voorzieningen

Senioren willen gemakkelijk toegang hebben tot medische zorg, winkels en andere voorzieningen. Ten aanzien van dat laatste hebben we het vaak over de 4A's: Apotheek, Arts, AH en Activiteiten (een zinvolle dagbesteding), liefst op pantoffelafstand (500 m tot maximaal 1 km).

6. Tenminste één extra slaap-/hobby-/logeerkamer

Dat senioren wel kleiner willen wonen maar niet té klein zien wij steeds weer terugkomen in allerlei onderzoeken. Dit is ook logisch gezien hun financiële mogelijkheden (ten opzichte van bijvoorbeeld jongeren) en omdat zij (steeds) meer tijd thuis doorbrengen (zeker bij verminderde mobiliteit), en dan is het wel zo prettig als er wat meer ruimte en mogelijkheden zijn. Die extra kamer kan op termijn bijvoorbeeld ook door een mantelzorger gebruikt worden.

TIP

De website van BeterOud ondersteunt senioren én professionals bij vitaal ouder worden ▶

Oplossingen in bestaande bouw

Wat kunnen senioren doen om zo lang mogelijk fijn en zelfstandig in hun huidige woning te blijven wonen? In dit hoofdstuk kijken we alleen naar de schaal van de woning en laten de (zorgzame) gemeenschap en de rol van de leefomgeving nog even buiten beschouwing.

Kleine aanpassingen in de woning

Soms volstaan kleine aanpassingen aan de woning om er langer zelfstandig in te kunnen wonen. Een eerste stap kan bijvoorbeeld opruimen zijn en aanpassingen doen in huis (en tuin) die ervoor zorgen dat er minder onderhoud nodig is. Wanneer de behoefte zich aandient, worden er vaak aanpassingen gedaan om comfort en veiligheid te verhogen.

Denk aan de bekende verhoogde toiletpot, beugels, drempelhulp en traplift. Deze kunnen - als er een zorg-indicatie is - aangevraagd worden bij het Wmo-loket (Wet maatschappelijke ondersteuning) van de gemeente (al dan niet via de woningcorporatie, die hebben zelf vaak ook extra 'opplus-pakketten'). Met de toenemende vergrijzing wordt de Wmo voor gemeenten echter veel te duur. Gemeenten en andere betrokken partijen zijn daarom op zoek naar oplossingen waardoor in ieder geval de mensen die het het hardst nodig hebben, nog vergoedingen voor hun hulpmiddelen kunnen krijgen. Maar dit betekent dus ook dat we er niet klakkeloos vanuit kunnen gaan dat deze aanpassingen ook in de toekomst voor iedereen beschikbaar blijven.

Gebruik van technische hulpmiddelen

Naast de aanpassingen in huis zijn er ook talloze handigheidjes op de markt. Denk aan hulpmiddelen voor het aantrekken van steunkousen of het terugvinden van sleutels. Maar bijvoorbeeld ook domotica (huisautomatisering); van alarmsystemen tot en met tablets of robotjes voor dagritme en communicatie en het aanbrengen van een 'Japans toilet' (met 'billensproeier').

Met de werkgroep Kennisdelen zijn we een keer wezen kijken bij het T-Huiz in Den Bosch dat helemaal vol staat met slimmigheidjes waarvan vele voor lage prijzen verkrijgbaar zijn bij gewone winkels. Een echte aanrader!

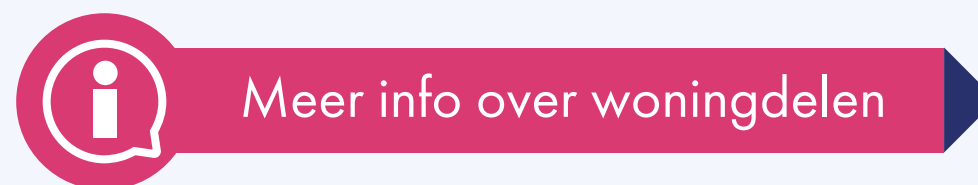
Meer weten over het T-huiz?

Bezoek aan het T-Huiz

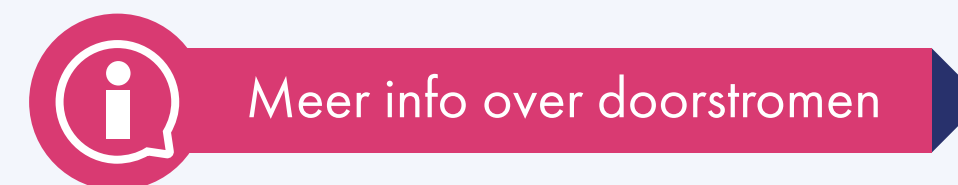
Verbouwen van de woning

Natuurlijk kunnen senioren die dat kunnen betalen, hun huis aanpassen. Denk aan drempels en trappetjes weghalen en bij een grondgebonden woning misschien een uitbouw om (later) beneden te kunnen slapen en douchen (in een badkamer met een antislipvloer). Senioren die hun huis huren kunnen hierover met hun huurbaas overleggen. En wie dan toch aan het verbouwen is, kan natuurlijk overwegen om meteen de bovenverdieping van een eigen opgang en keuken te voorzien. Die kan dan eventueel verhuurd worden. Je hebt het dan over woningverdubbeling (officieel: woningsplitsing). En er zijn mooie initiatieven zoals **Duowonen** waarmee een jongere een woning krijgt in ruil voor huursparen en onderling afgesproken hulptaken. Maar woningdelen kan ook zonder verbouwen; dan hebben we het over hospitaverhuur of kamerverhuur.

We hebben (in 2024) een **bijeenkomst over woningdelen** georganiseerd bij de Rabobank en later ook nog een **versnellingstafel** specifiek over hospitaverhuur. Gemeenten kunnen woningdelen faciliteren, lees daar meer over op de website van **Platform31**.

Een alternatief voor het aanpassen van de woning om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen, is natuurlijk verhuizen. Maar dan wel naar een geschikte woning en het liefst in de buurt. Het zorgt ervoor dat grote en onderbenutte een-gezinswoningen vrijkomen voor gezinnen en dat senioren in een geschiktere woning terechtkomen. Daarmee worden de verhuisketens verlengd oftewel: als een grote eengezinswoning wordt verlaten dan kunnen 2 tot 4 andere huishoudens ook doorstromen.

Woningdelen: wat kan het opleveren?

- Langer fijn thuis kunnen wonen: beschermd en levensloopbestendig
- Minder eenzaamheid
- Extra huurinkomsten
- Extra woonplekken
- Meer diversiteit in de wijk
- Delen is gezellig en maakt bewoners gelukkig!

De locatie, woning en prijs moeten kloppen

Het is begrijpelijk dat de overheid graag wil dat er meer doorstroming op gang komt maar de meeste senioren willen liever niet verhuizen als er geen aantrekkelijke alternatieven zijn. De locatie, woning en de prijs moeten kloppen en vaak worden ook het opruimen van de woning en het verhuizen als belemmeringen gezien. Informatiepunten (zoals bijvoorbeeld SeniorenPunt, BestWijzer, De Veldwijzer en De Langer Thuis Wijzer Geldrop-Mierlo) helpen senioren met vragen over wonen, zorg en welzijn. Daarnaast wordt er op verschillende plekken in onze regio door de woningcorporaties ook gewerkt met een voorrangsregeling.

Eind 2023 organiseerden we een goed bezochte **bijeenkomst over doorstroming** in Het huis van Waalre, een van de belangrijkste lessen die we daar leerden is dat je vooral vroegtijdig in moet zetten op bewustwording, want het duurt gemiddeld 2 jaar voordat senioren een verhuisbeslissing nemen.

Waar kunnen senioren dan naartoe doorstromen?

Naar bestaande en nieuwe, toekomstbestendige woningen al dan niet in collectief verband. Dus lees verder!

Woondeal Zuidoost Brabant*
Begin maart 2023 is de Regionale Woondeal Zuidoost-Brabant gesloten. Hierin zijn afspraken gemaakt over de totale woonopgave in de 21 gemeenten in de regio, inclusief afspraken over nieuw te bouwen woningen voor ouderen.

Daarbinnen worden 3 typen woningen onderscheiden:

Woningen voor ouderen	Aantal te bouwen 2022 t/m 2030
Nultredenwoningen	6.700
Gecusterde woningen	2.800
Zorggeschikte woningen	1.500
Totaal	11.000

Kanttekeningen:
- Deze cijfers worden nog verder geconcretiseerd aan de hand van een nieuwe Regionale woonzorganalyse die momenteel (medio 2025) wordt uitgevoerd.
- Deze cijfers gaan alleen over nieuwbouw (dus daar zitten mogelijkheden voor het beter benutten van de bestaande voorraad door middel van woningdelen en doorstroming niet bij).

*bron: provincie Noord-Brabant

Definities
Het samenbrengen van wonen en zorg vraagt om meer dan cijfers, beaamt ook de provincie. Belangrijk is dat de samenwerkingspartners één taal spreken. Het gesprek met elkaar aangaan helpt daarbij. Beluister daarom onze 4-delige podcastserie over spraakverwarring in wonen, welzijn en zorg.

 Beluister de podcastserie

Heldere definities helpen ook om één taal spreken:

Nultredenwoningen
Dit zijn reguliere woningen die zowel intern als extern toegankelijk zijn. Dit houdt in dat je de woningen in kan zonder trap te lopen (extern toegankelijk) en dat keuken, badkamer, toilet en minimaal 1 slaapkamer zonder trappen te bereiken zijn (intern toegankelijk).

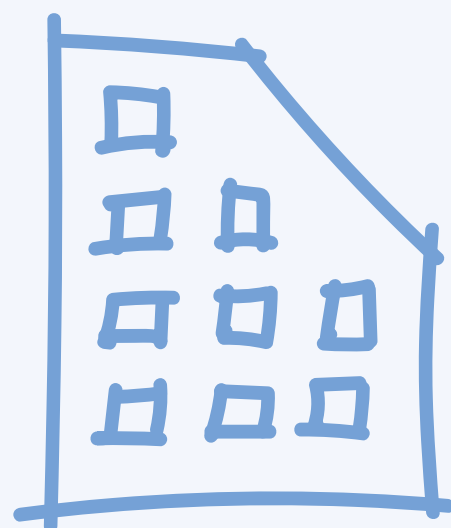
Gecusterde woonvormen
Gecusterde woonvormen zijn woningen die voldoen aan de uitgangspunten voor nultredenwoningen. Daarnaast zijn deze woonvormen ingericht op het bevorderen van sociaal contact en gemeenschapsgevoel, waardoor eenzaamheid wordt tegengegaan. Inpandig is een ontmoetingsruimte

aanwezig en de woonvorm wordt voor minimaal 50% bewoond door 55+’ers. Landelijk gaat men bij clustering uit van een schaal van minimaal 12 woningen. De schaal voor clustering kan op het platteland of in kleine kernen lager liggen. Het verdient aanbeveling dat de woningen dementievriendelijk ingericht worden. Het gaat om bijvoorbeeld hofjeswoningen, serviceflats en seniorenflats (zie de [Handreiking gecusterde woonvormen voor senioren](#) van Platform31 voor voorbeelden).

Zorggeschikte woningen
Zorggeschikte woningen zijn zelfstandige woningen die onderdeel zijn van een gecusterde vorm waarin verpleegzorg (WLZ-zorg) geleverd wordt voor bewoners. Om zorg te kunnen leveren is het van belang dat deze woningen en de toegang hiertoe rolstoel- of rollatorgeschikt zijn, met voldoende ruimte bij de entree, in de toiletruimte en in de badkamer. Ook dient de woning brandveilig te zijn en te beschikken over een goede en stabiele internetverbinding voor domotica. In de Stimuleringsregeling Zorggeschikte Woningen (SZGW) wordt het minimale programma van eisen voor zorggeschikte woningen verder uiteengezet.

 Meer info over zorggeschikte woningen

Oplossingen in nieuwbouw

“We kunnen de druk op de zorg verlichten door meer seniorenwoningen te bouwen”

Heleen Stigter,
secretaris Aanjaagteam Wonen Welzijn Zorg voor Ouderen

Nederland moet voor betere doorstroming van ouderen maximaal inzetten op de bouw van hoogwaardige, ruime woningen op vertrouwde locaties. Daar ligt de sleutel voor een meer toekomstbestendige woningmarkt. Want veel ouderen blijven nu noodgedwongen in huizen wonen die niet meer passen bij hun levensfase, zo blijkt uit het NVM-rapport ‘Bouwen voor ouderen’

Bouw meer voor senioren

Voor de meeste senioren die best zouden willen verhuizen naar een kleinere woning in de buurt is er momenteel geen aanbod of alternatief. Er zijn wel afspraken gemaakt in de Woondeal (zie pagina hiernaast/hiervoor) maar het bouwen zelf gaat maar mondjesmaat. Sommige woningcorporaties investeren er wel al meer in maar private investeerders zijn vaak nog huiverig. En dat terwijl nu zelfs de makelaars roepen om meer levensloopbestendige woningen om door middel van doorstroming de woningmarkt uit het slop te trekken.

Sinds 2022 stimuleert Het Rijk vanuit het “Programma Wonen en zorg voor ouderen” de bouw van zorggeschikte woningen, nultreden woningen en geclusterde woonvormen. Er is zelfs een aanjaagteam en het spreekt voor zich dat Het Juiste Thuis er niet gekomen zou zijn zonder deze urgentie vanuit de overheid.

Meer info over het aanjaagteam

Woonconcepten: van Thuishuizen tot erfdelen

Nultreden woningen en zorggeschikte woningen kunnen op allerlei verschillende plekken worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld in flats of hofjes, waar senioren al dan niet met andere leeftijdsgroepen samenwonen of ‘gespikkeld’ door buurten heen. Hiervoor bestaan allerlei ‘Woonconcepten’ zoals **Thuishuizen**, Buurtwonen, Vivalib woningen, Knarrenhoven[®]; ieder met hun eigen specifieke invulling en aanbod.

Andere interessante oplossingen die goed passen in dorpen en in het buitengebied zijn (pre-)mantelzorgwoningen en woningen op voormalige boerenerven waar gemeenschappelijk gewoond kan worden (erfdelen heet dat). Op het erf staan kleine vrijstaande woningen en er zijn gezamenlijke voorzieningen in

de boerderij (denk aan werkplaats, eetkeuken, logeerkamer). Een vorm van collectief wonen dus (waarover meer in het volgende hoofdstuk).

Business case wonen, zorg en welzijn: succesfactoren

Eind 2024 organiseerden we een [versnellingstafel over nieuwbouwprojecten voor wonen, welzijn en zorg](#).

In de praktijk blijken die namelijk nogal lastig te realiseren en dat zit hem niet alleen in de schaarste aan grond en de hoge(re) kosten. Uit bijdragen van Long at Home, de Rabobank en Zenzo Maatschappelijk Vastgoed kwamen de volgende succesfactoren naar voren:

- Vertrouwen tussen partijen
- Een duidelijke taakverdeling, een lange termijn planning en afspraken goed vastleggen
- Een schaalniveau waarop het project financieel haalbaar is én er ruimte is voor meer voorzieningen (en partijen)
- Intensief en serieus participatietraject
- Gemeente denkt mee en faciliteert
- Combinatie van functies en partijen (bijv. combinatie met jongeren, buurtverbinders, school etc.)

TIP

Er zijn stimuleringsregelingen waar gebruik van kan worden gemaakt ►

“Het is essentieel om te begrijpen dat ontmoeting veel meer is dan simpelweg een ontmoetingsruimte met activiteiten.”

Tijmen Kuyper, ontwerpadviseur en architect CoWonen

Ontwerptips geclusterd wonen

Als er kan worden gebouwd dan is het natuurlijk belangrijk om ook iets te bouwen dat aantrekkelijk is voor senioren, vanuit hun wensen. In de zomer van 2024 organiseerden we een [webinar met Tijmen Kuyper en Philip Krabbendam van CoWonen](#). Zij zijn gespecialiseerd in het ontwerpen van geclusterde woonprojecten.

Hieronder geven we kort een aantal tips weer:

1. Ontwerp voor bewegen en toevallige ontmoeting (want informele contacten zijn de zuurstof voor de gemeenschap; een belangrijke factor in het bestrijden van gevoelens van eenzaamheid en voor het welzijn van mensen);
2. Betrek vanaf het begin ook bewoners, zorg, welzijn en veiligheid bij de (gebieds)ontwikkeling;
3. (Onder)zoek bestaande plekken en sociale structuren waarbinnen ontmoeting al plaatsheeft en sluit daarop aan;
4. Ontwerp niet alles maar laat ook wat aan de bewoners om er hun eigen identiteit aan te geven;
5. Bedenk (of vraag dus!) bij het ontwikkelen van ontmoetingsruimten buiten altijd: wat is de meerwaarde voor bewoners ten opzichte van de buitenruimte die ze al hebben? Waarom zouden ze hier naartoe willen komen?
6. Zorg ervoor dat ontmoetingsruimten ‘in de loop’ liggen.

Factsheets versnellingstafels:

- (Pre)mantelzorg wonen
- Businesscases wonen zorg welzijn
- Ontwerpen voor ontmoeting

Factsheets ►

Oplossingen in collectief wonen. Samen en toch je eigen plek.

bestaand gebouw. Want collectief wonen is óók een woonvorm waarin senioren (al dan niet met jongere burens) fijn, veilig en zelfstandig oud kunnen worden. En waar mensen zich senang voelen en voor elkaar klaar staan, kunnen de (zorg)professionals meestal langer wegblijven. Bijkomend voordeel is dat de woningen vaak betaalbaarder zijn vanwege de gedeelde voorzieningen, lagere ontwikkelkosten en soms worden er ook lagere grondkosten of subsidies bedongen vanwege het sociale karakter.

De verwachting is dat de vraag naar collectieve woonvormen de komende jaren nog verder zal toenemen omdat steeds meer mensen (jong én oud) kiezen voor een levensstijl waarin samen wonen, samen leven en delen voorop staan. Collectief wonen heeft veel verschijningsvormen.

Naast woningbouw door commerciële ontwikkelaars en woningcorporaties kennen we in Nederland ook een derde bouwstroom: de wooncollectieven, dat is een verzamelnaam voor woningbouw door groepen particulieren zélf.

Kenmerken van wooncollectieven zijn:

1. Motivatie

Bewuste en vrijwillige keuze voor gemeenschappelijkheid en verantwoordelijkheid

2. Collectieve Besluitvorming

Samen beslissen over investeringen en activiteiten/beheer/onderhoud

3. Grote betrokkenheid van bewoners

Gezamenlijke verantwoordelijkheid en betrokkenheid

4. Gemeenschappelijkheid

Gemeenschappelijke ruimtes, praktische taken en (sociale) activiteiten

5. Gedeelde visie

Samen wonen op basis van gemeenschappelijke waarden

Het gaat niet om grote aantallen (in de nieuwbouw is 1-3 procent van de woningen onderdeel van een collectief wonen-project) maar toch verdient deze woonvorm meer aandacht. Of het nu nieuwbouw is, of een getransformeerd

“Waar bewoners zelf de regie hebben, groeit de gemeenschapszin”

Nancy van Loon,
strategisch adviseur leefbaarheid Woonbedrijf

Wonen in een gemeenschap

In een gemeenschap voelen mensen zich verbonden met elkaar. Daar wonen voelt veilig en geborgen omdat bewoners naar elkaar omzien en voor elkaar zorgen als dat nodig is. Nancy van Loon weet dat omdat zij zelf met vrouw en zoon woont in zo’n gemeenschap: veertien woningen in een collectief wonen project in de Eindhovense wijk Strijp-R. En in haar werk als strategisch adviseur leefbaarheid bij Woonbedrijf draagt ze het dan ook uit: ‘Help buurten om gemeenschappen te worden’.

Lees het hele interview

Stichting De Derde Bouwstroom

Stichting De Derde Bouwstroom neemt deel aan Het Juiste Thuis (HJT) en is een organisatie die zich inzet voor het bevorderen van collectief wonen. Ze helpen bij het opzetten en realiseren van wooncollectieven, waarbij de regie bij de toekomstige bewoners zelf ligt. Daarnaast bieden ze praktische instrumenten en kennis aan gemeenten en woningcorporaties zodat die meer bekend raken met collectief wonen en het hopelijk op steeds meer plaatsen mogelijk maken.

Meer weten?

HJT en de Stichting De Derde Bouwstroom organiseerden in mei 2025 een online versnellingstafel over collectief wonen en er is ook een factsheet.

Meer info over collectief wonen?

Factsheets

Oplossingen in zorgzame gemeenschappen en leefomgeving

Zorgzame gemeenschappen

In zorgzame gemeenschappen voelen mensen zich thuis en betrokken bij hun omgeving; ze kennen elkaar en kijken naar elkaar om (geven en ontvangen aandacht, hulp en ondersteuning). Mensen zijn met elkaar verbonden door de plek waar ze wonen (zoals een straat, buurt of dorp) maar het kan ook een groep mensen zijn die zich vanwege een ander gemeenschappelijk kenmerk zoals bijvoorbeeld door etniciteit of religie verbonden voelt. Deze groepen bewoners organiseren zichzelf, al dan niet met hulp van iemand van de gemeente, (welzijns)-organisaties, zorg of woningcorporatie.

Zorgzame gemeenschappen zijn 'hot'. Iedereen heeft het erover en in steeds meer gemeenten staan groepjes inwoners op die meer voor elkaar willen gaan betekenen. Gemeenschapszin is niets nieuws. Voordat de overheid steeds meer de verantwoordelijkheid voor de samenleving -en met name ook voor de zwakkeren- op zich nam, moesten mensen wel voor

elkaar zorgen of waren ze afhankelijk van liefdadigheid. Nu de overheid zich meer terugtrekt (zie onder meer de decentralisatie van de zorg) nemen de noodzaak en de hang naar gemeenschapszin weer toe.

Kenmerken Zorgzame gemeenschap:

- Samenwerking
- Lokaal
- Inwoners nemen initiatief
- Inclusief
- Preventie, aandacht & welzijn voorop
- Lange termijn oplossing
- Meestal in bestaande buurt maar kan ook in nieuwbouw/gebiedsontwikkeling

Waarom?

Omdat een omgeving waar mensen naar elkaar omkijken goed voor de gezondheid is. Gezondheid is een heel breed begrip, waar onder meer welbevinden, zelfredzaamheid en zingeving onder vallen zoals ook blijkt uit het onderzoek van Machteld Huber naar Blue Zones.

Blue Zones

Blue Zones zijn gebieden op aarde waar mensen opvallend lang en gezond leven. Het zijn regio's waar de bevolking een bovengemiddelde levensverwachting heeft en vaak in goede gezondheid de 90 of zelfs 100 jaar bereikt.

Op basis van haar onderzoek heeft Machteld Huber het 'model voor positieve gezondheid' ontwikkeld (zie link onderaan voor de gesprekstool). Positieve Gezondheid vat eigenlijk alles samen wat belangrijk is om fijn langer zelfstandig thuis te wonen en daar komt dus (veel) meer bij kijken dan een technisch perfect levensloopbestendige woning. In dit hoofdstuk kunnen we niet alle elementen die belangrijk zijn behandelen. Daarom pikken we er twee zaken uit: mensen bij elkaar brengen en de leefomgeving. Kijk op de website van het [instituut voor positieve gezondheid](#) (iph) voor meer informatie en de vertaling van dit model naar de woon-en leefomgeving.

Gesprekstool Mijn Positieve Gezondheid

Voorbeeld

Met HJT bezochten we woonzorgzone Zuiderpark in de Eindhovense Wijk Gestel. Daar hebben Archipel, Woonbedrijf, woonstichting 'thuis en sociale werkvoorziening Ergon samen het project **Doe mee met 4W** opgezet, waarbij jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt én senioren geprikkeld worden om hun talenten in te zetten in een buurt die steeds meer elementen van een Blue Zone bevat.

Mensen bij elkaar brengen

Veel partijen die aan HJT deelnemen willen het ontstaan van meer sociale cohesie en uiteindelijk zorgzame gemeenschappen graag stimuleren. We schrijven bewust 'stimuleren' want het is een illusie om te denken dat een zorgzame gemeenschap maakbaar is. Bewoners moeten het zelf willen. Maar we kunnen wel zorgen voor de juiste omstandigheden. Een belangrijk element waar partijen invloed op kunnen hebben is

het bij elkaar brengen van mensen. Sociale interventies, ontmoetingsplekken en de inzet van professionals helpen daarbij.

“Investeren in mantelzorg is een voorbeeld van toekomstbestendig investeren”

Leo Bisschops, voorzitter Senioren Brabant-Zeeland

TIP

Bewonersinitiatieven kunnen voor ondersteuning (ook) terecht bij organisaties zoals Nederland Zorgt Voor Elkaar en de Koepel van Zorgcoöperaties Zuid-Nederland.

Sociale interventies

Hiermee bedoelen we initiatieven gericht op het verbeteren van sociale netwerken en zelfredzaamheid binnen gemeenschappen. Denk bijvoorbeeld aan voorzorgcirkels, Maak Rimpels, Stichting Ontmoet&Groet, de Buurtwoongroep en projecten van Precies! DE STAP naar Sterk Ouder Worden. Deze interventies variëren qua inhoud; van een goed gesprek tot en met samen eten en het organiseren van allerlei activiteiten. Een deel hiervan valt onder de noemer **mantelzorg** maar een groter deel is geen zorg maar 'gewoon' aandacht en hulp.

Floris Alkemade over gemeenschappen

“De vergrijzing is een zegen, ouderen houden de samenleving overeind. Verlaag de pensioenleeftijd en bied mensen een jaar gratis studie aan zodat ze voor de samenleving kunnen gaan doen wat ze willen doen.” Aldus voormalig rijksbouwmeester Floris Alkemade. Nog een paar adviezen van deze toonaangevende stedenbouwkundige: Verover de straten terug op de auto's; haal drempels en stoep-randen weg op de routes naar de winkels en zeg tegen architecten dat ze een bejaardenverzorger toevoegen aan hun team. Tijdens een HJT-regiobijeenkomst in april 2024 schetste Alkemade zijn visie waarin deze uitspraken allesbehalve losse flodders zijn.

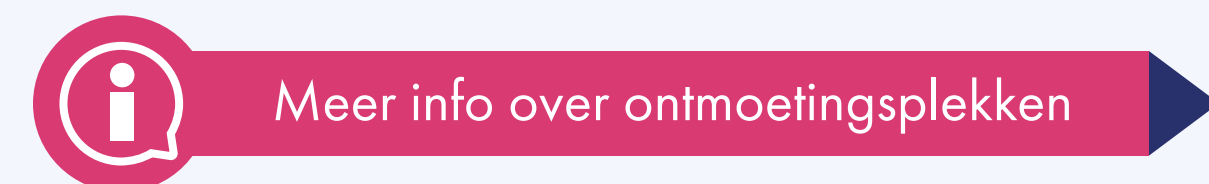
Lees het hele artikel

Voorbeeld

In 2024 gaven de social designers van We Are Social Rebels uit Eindhoven een [workshop over de Buurtwoongroep](#) die heeft geleid tot [woonleefcirkel De Bogen in Valkenswaard](#); een groep mensen uit het centrumgebied die samen aan de slag zijn gegaan met als doel meer veiligheid, meer samen doen en meer omkijken naar elkaar. Woningcorporatie Woningbelang, zorgcentrum Valkenhof en gemeente Valkenswaard namen samen het initiatief.

Ontmoetingsplekken

Ontmoetingsplekken zijn plaatsen binnen of buiten waar mensen elkaar (toevallig) kunnen ontmoeten en die uitnodigen om elkaar te groeten, een praatje te maken of samen een activiteit te ondernemen. Het kunnen een paar bankjes in een plantsoentje zijn, een picknick tafel op een parkeerplaats of een ontmoetingsruimte in een gebouw. Het is hierbij belangrijk dat gebruikers altijd zelf kunnen kiezen of ze andere mensen willen ontmoeten of (nu even) niet. Een ontmoetingsruimte is geen doel op zich maar een middel om de sociale verbondenheid te versterken.

Ontmoetingsruimten van Woningcorporaties

Met name de woningcorporaties zijn momenteel erg actief in het nadenken over hun ontmoetingsruimten. Ze hebben er van oudsher relatief veel maar deze worden niet altijd (optimaal) gebruikt en nu de wens steeds vaker is om ook wat voor de buurt te betekenen, is het nodig om opnieuw na te denken over:

- voor en van wie is de ontmoetingsruimte?
- hoe organiseren we langjarig de financiering?
- hoe zetten we bewonersinitiatieven zoveel mogelijk in de ruimte?

Professionele ondersteuning; geen heilige graal, meestal wel noodzakelijk

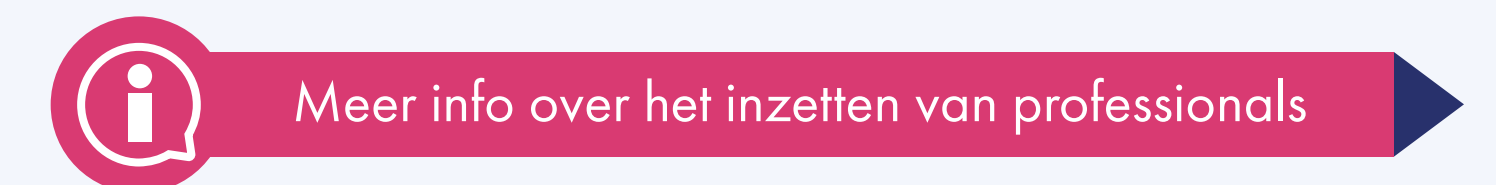
Zowel bij de sociale interventies als bij ontmoetingsplekken komt ook steeds de vraag weer op of professionele begeleiding daarbij noodzakelijk is. Onze conclusie is van niet. Er zijn gemeenschappen die het prima zelf kunnen. Soms zijn ze al georganiseerd en is er alleen nog financiering nodig. Maar er zijn ook gemeenschappen die wel degelijk baat kunnen hebben bij een (professionele) verbinder die langere tijd betrokken blijft en bereikbaar is wanneer nodig.

Bijvoorbeeld bij een (dreigend) conflict, of als er een sfeer ontstaat waarin niet iedereen zich prettig voelt.

Dat één persoon al een groot verschil kan maken zagen we tijdens de excursie naar Zorgzaam Dorp Steensel in oktober 2024 waar [dorpondersteuner José Meijer](#) een spin in het web is bij het verbinden van vrijwilligers en het hele dorp in de actiestand wordt gezet voor het grotere doel.

“Mijn doel is dat mensen in Steensel voelen dat ze er toe doen. Mensen die elkaar kennen durven ook hulp te vragen en te geven.”

José Meijer

Leefomgeving: meer dan de 4 A's

Tot slot nog heel even iets meer over de leefomgeving en zorgzame gemeenschappen.

In een zorgzame leefomgeving:

- kunnen alle mensen, met of zonder beperkingen, jong en oud veilig meedoen en wonen;
- zijn voldoende passende woningen en woonzorg-concepten;
- zijn de 4 A's die voor senioren belangrijk zijn, aanwezig: Apotheek, Arts, Supermarkt (AH) en Activiteiten (een zinvolle dagbeleving, door en voor senioren zelf en met een divers en inclusief aanbod);
- is (openbaar) vervoer goed geregeld;
- zijn al deze voorzieningen toegankelijk, betaalbaar en bereikbaar (liefst op pantoffelafstand 500 m tot maximaal 1 km);
- komen de spontane ontmoetingen vanzelf.

Voorbeeld

Hoe ziet een toekomstbestendige leefomgeving eruit die (dementie)vriendelijk is maar ook aantrekkelijk voor alle andere bewoners? Op 6 oktober 2025 waren we te gast bij SWOVE in Veldhoven om daar meer over te weten te komen.

Lees hier een interview met directeur Rob Slegers

TIP

Bouwstenen optimale woonomgeving ouderen ▶

Wooninc. (juni 2025)

Facts & Figures over onze deelnemende organisaties

Bijna al onze 50 deelnemende organisaties waren de afgelopen jaren actief door aanwezigheid bij bijeenkomsten live of online. 13 Organisaties waren daarnaast ook vertegenwoordigd in de kerngroep, stuurgroep of een van de werkgroepen en in totaal 22 hielpen mee met de organisatie van bijeenkomsten (inhoudelijk en/of door het beschikbaar stellen van een locatie).

Enquêtes

Na iedere bijeenkomst hebben we een enquête gehouden om op te halen wat deelnemers ervan vonden. Ook vroegen we dan steeds waar nog behoefte aan was. Zo kwamen we tot een brede mix van onderwerpen. We hebben jaarlijks getoetst of de inhoud van de bijeenkomsten nog aansloot bij de missie.

Foto's regiobijeenkomst 2024, (met de klok mee):
- Amanda Schiltmans (Stichting Statiegeld Op Jeugd / Duowonen) in gesprek tijdens de regiobijeenkomst (link staat Florian Fluit van Compaen Wonen
- Els van Daal (toen nog bij KBO) tijdens de Regiobijeenkomst 2024
- Caroline van Brakel (Wethouder Gemeente Veldhoven)
- Colette de Vries (Precies!) in gesprek met Wil van de Laar (voormalig bestuurder De Zorgboog)

4.

Ontmoeten, inspireren, delen

- 1 José Meijer en Arnold Romeijnders (Dorpsraad Steensel)
- 2 Opdracht ontmoetingsplekken (Inbo)
- 3 Anja van der Borne (directeur Long at Home)
- 4 Wethouder Huub Stroeks (Veldhoven)
tijdens de Regiobijeenkomst 2024
- 5 Yuri van Bergen (directeur Bouwhulpgroep)
presenteert over woningsplitsen.
- 6 Marc Cootjans (directeur Rabobank
Regio Eindhoven) tekent voor deelname aan HJT
- 7 Stijn van Kreijl (Butterfly Effect NL)
- 8 Erik Leijten (directeur regio zuid BPD | Bouwfonds) tekent
de intentieovereenkomst met Mathil Sanders (voorzitter
Stuurgroep HJT en wethouder Geldrop-Mierlo)
- 9 Drie van de vier kernteamleden van Woonleefcirkels
De Bogen Valkenswaard
vlnr: Christel Niesten en Rosanne Roxs van Valkenhof
en Klaartje van Daal van Woningbelang

Afsluitende Oproep

Het Juiste Thuis is in 2023 voor drie jaar van start gegaan en heeft als project en netwerk veel bereikt met het verbinden, aanjagen, inspireren en kennisdelen rondom oplossingen waarmee senioren fijn langer zelfstandig kunnen wonen. De Stuurgroep heeft in september 2025 vastgesteld dat het onderwerp in de woonzorgvisies en de uitvoeringsagenda's is opgenomen en voldoende op de agenda staat. Hoewel de behoefte aan verbinding tussen wonen, welzijn en zorg breed wordt gedeeld, is er geen draagvlak gevonden om het project inhoudelijk en financieel te continueren. Daarom stopt HJT op 31 december als de looptijd eindigt.

HJT zoals het was verdwijnt dus, maar wat blijft is:

1. De urgentie om tot actie over te gaan!

De dubbele vergrijzing waar we al volop inzitten is onvermijdelijk. Daar moet rekening mee worden gehouden aan alle tafels waar besluiten worden genomen;

2. De noodzaak voor stevige samenwerking tussen ruimtelijk en sociaal domein zodat partijen samen bouwen aan zorgzame gemeenschappen voor een Brainportregio waar het (ondanks vergrijzing en zorgschaarste) goed toeven is voor iedereen;

3. **De roep om verregaande regionale samenwerking** zodat organisaties en initiatiefrijke burgers niet steeds het wiel opnieuw hoeven uit te vinden maar van elkaar kunnen leren;

4. **Onze website;** die blijft voorlopig. Gegarandeerd houden wij de website in heel 2026 bij zodat alle links in dit verslag werken en u optimaal gebruik kunt blijven maken van het kennisplatform en alle presentaties, factsheets, downloads en podcasts. Wij blijven het kennisplatform ook aanvullen met relevant nieuws uit de regio;

5. **De mogelijkheid om elkaar te ontmoeten;** we zullen een (AVG-proof) namenlijst delen zodat makkelijk contact kan worden gelegd en wie weet welke initiatieven nog ontstaan.

Onze mooie Brainport-regio staat voor een grote woningbouwopgave. De groeiende groep senioren maakt verschil in deze uitdaging (bijvoorbeeld: één senior die verhuist creëert drie verhuisbewegingen voor gezinnen en starters) Wij vragen u en uw organisatie om senioren in uw beleid en uitvoering niet te vergeten. Betrek hen en maak gebruik van hun ervaring en expertise om van de Brainportregio een

toekomstbestendige leefomgeving te maken die ook op dat vlak een voorbeeld is voor andere regio's.

Namens de Stuurgroep van Het Juiste Thuis:

Mieke Verhees	Wethouder Eindhoven
Mathil Sanders	Wethouder Geldrop-Mierlo
Kees Vortman	Wethouder Waalre
Veronique Zeeman	Wethouder Best
Leo Bisschops	Voorzitter Senioren Brabant-Zeeland
Angela Pijnenburg	Bestuurder Wooninc. (namens alle 10 woningcorporaties)
Eppie Fokkema	Bestuurder Archipel Zorggroep (namens VVT platform ZO Brabant)
Colette de Vries	Programma Directeur Precies!
Francine Linssen	Coördinator Het Juiste Thuis

Colofon

Dit verslag is een eenmalige uitgave van Het Juiste Thuis (najaar 2025).

Eindredactie & tekst	Francine Linssen (projectleider, Habitat innovations) Corrie de Leeuw (journalist) Eppie Fokkema (bestuurder Archipel Zorggroep)
Links website	Paula Blaauw (virtueel assistent, Werktdatblijftliggen.nl)
Vormgeving	Wapenfeit
Website	www.hetjuistethuis.nl
E-mail	francine@hetjuistethuis.nl

Met grote dank aan iedereen die op wat voor manier dan ook heeft bijgedragen aan deze uitgave; zonder jou was het niet zo mooi geworden als het nu is.

Francine

Niets uit de ze uitgave mag in enige vorm of op enige wijze overgenomen worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De redactie staat in voor de betrouwbaarheid van de opgenomen informatie waarvoor ze echter niet aansprakelijk kan worden gesteld. Ook pretenderen wij met deze uitgave geen volledigheid noch is dit een wetenschappelijke uitgave. Wij hebben ons uiterste best gedaan om iedereen die iets voor HJT heeft betekend te vermelden.

Lijst van deelnemende organisaties

Amaliazorg	Precies! DE STAP naar Sterk Ouder Worden
Anna Ouderenzorg	Rabobank
Archipel Zorggroep	Savant Zorg
Bouwhulpgroep	Senioren Brabant-Zeeland (voorheen: KBO Brabant)
BPD Bouwfonds gebiedsontwikkeling	SeniorenPunt
Butterfly Effect NL	Sint Annaklooster
Buurtwonen	Stichting Statiegeld op Jeugd
De Zorgboog	Stichting De Derde Bouwstroom
Fontys	SWOVE
Gemeente Bergeijk	Valkenhof
Gemeente Best	Vitalis woonzorg groep
Gemeente Eindhoven	Vivalib Nederland
Gemeente Geldrop-Mierlo	We Are Social Rebels
Gemeente Nuenen	WoCom
Gemeente Oirschot	Woningbelang
Gemeente Son & Breugel	Woningbouwvereniging Bergopwaarts
Gemeente Veldhoven	Woningstichting Compaaen
Gemeente Waalre	Woningstichting Helpt Elkander
Goude Mensen	Woningstichting Volksbelang Helmond
JorisZorg	Woonbedrijf
Koepel Zorgcoöperaties Zuid-Nederland	Wooninc.
Land van Horne	Woonpartners
Long at Home Comfor	Woonstichting 'thuis
LEVGroep	Zorgbelang Brabant Zeeland
Oktober	ZuidZorg

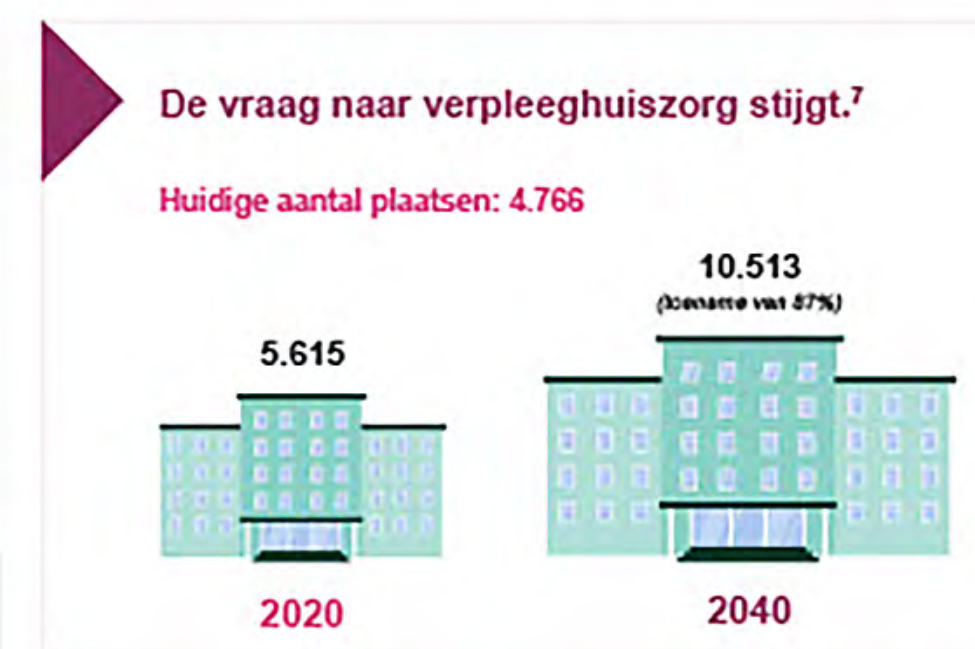
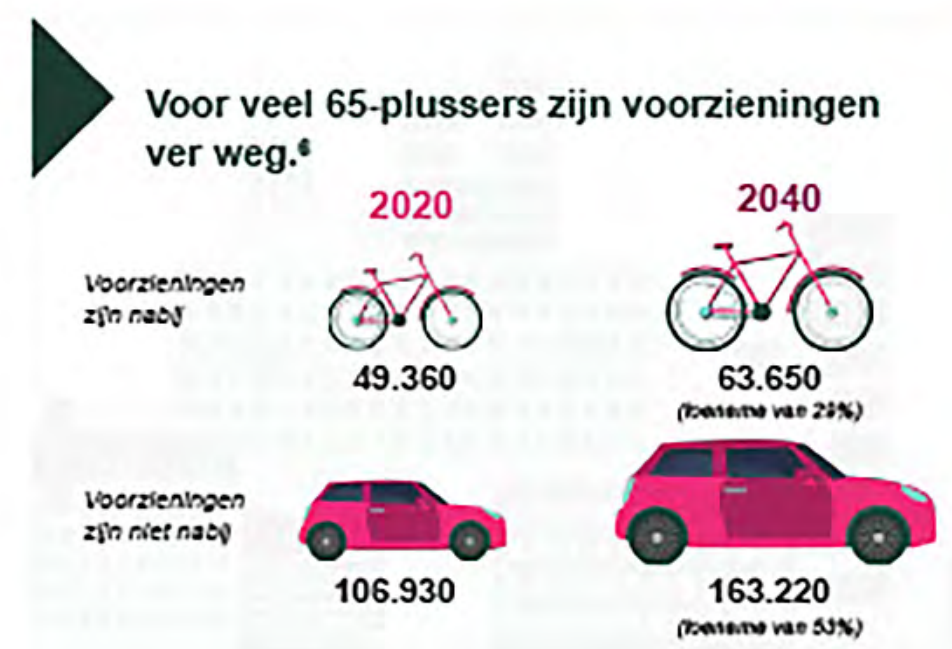
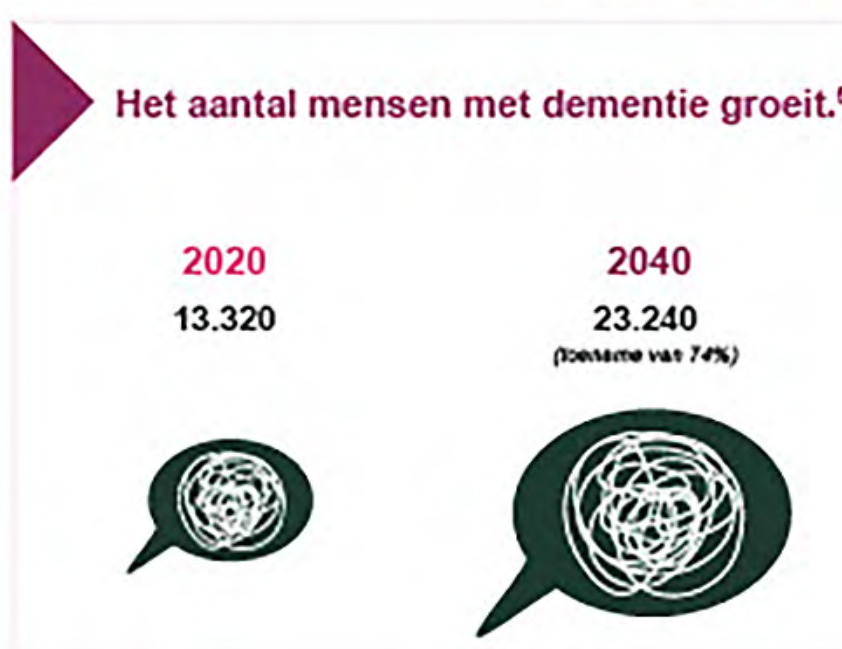
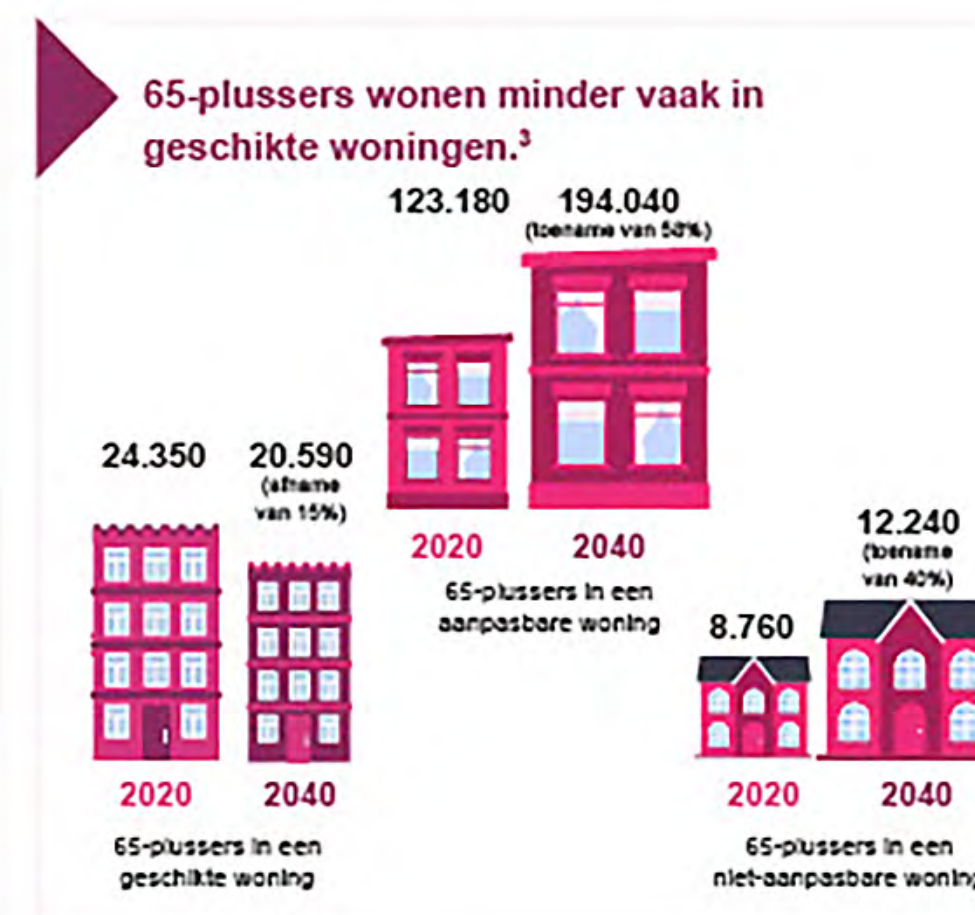
VVT-platform Zuid-Brabant provincie de subsidie vullen dat gat. HJT het er 50.

Te laat voor wat?

Bij HJT zijn we niet 'bewustwording' n doel inmiddels we want dan kan er te aan vormen van fi

Natuurlijk is die be van 'HJT-inzet'; he stoom en mondde en woningcorpora Prestatieafspraken leven langer en he in de zorg; minder op de woningmark wegens gebrek aa ontwikkelingen me het gebeuren zijn. om te handelen.

Hoe ziet de woonzorgopgave eruit in ZUID OOST BRABANT?

Bronnen:
 1. Bron: ABF Research, Primus bevolkingsprognose. Cijfers representeren de COROP-regio Zuidoost Brabant.
 2. Bron: PBL, Regionale ontwikkelingen in het aantal potentiële helpers van ouderen tussen 1975-2040 (2018). Cijfers representeren de COROP-regio Zuidoost Brabant.
 3. Bron: ANBOActiZ, Investeringsopgave Langer Thuis Wonen (2019). Cijfers representeren de zorgkantooregio Zuidoost Brabant.
 4. Bron: WVV Spieringshulp, 2e kwartaal 2020. Cijfers representeren de gecombineerde arbeidsmarktregio's Heinsbroek en Zuidoost Brabant.

5. Bron: Alzheimer Nederland, prognose mensen met dementie per gemeente 2020-2050 (2020). Cijfers representeren de zorgkantooregio Zuidoost Brabant.
 6. Bron: ANBOActiZ, Investeringsopgave Langer Thuis Wonen (2019). Cijfers representeren de zorgkantooregio Zuidoost Brabant.
 7. Bron: TNO, Prognose capaciteitsontwikkeling verpleeghuiszorg (2019) en Prognose capaciteitsontwikkeling verpleeghuiszorg fase II (2020). Cijfers representeren de zorgkantooregio Zuidoost Brabant. Vraag op basis van het (geprognoseerde) aantal verzilverde WtZ-indicaties. Aanbod op basis van de VV4-VV10-capaciteit in 2018.

et HJT verzameld nioren fijn langer e bouw (p.17), en zorgzame

Verbouwen van de woning

Natuurlijk kunnen senioren die dat kunnen betalen, hun woning aanpassen. Denk aan drempels en trappetjes weghebben, een grondgebonden woning misschien een uitbouw maken, een beneden te kunnen slapen en douchen (in een badkamer met een antislipvloer). Senioren die hun huis huren kunnen hierover met hun huurbaas overleggen. En wie dan niet aan het verbouwen is, kan natuurlijk overwegen om te verhuizen. De bovenverdieping van een eigen opgang en keuken voorzien. Die kan dan eventueel verhuurd worden. Jij kan dan over woningverdubbeling (officieel: woningsplitsing) denken. En er zijn mooie initiatieven zoals **Duowonen** waar een jongere een woning krijgt in ruil voor huursparen en afgesproken hulptaken. Maar woningdelen kan ook betekenen verbouwen; dan hebben we het over hospitaverhuur of kamerverhuur.

Meer info over woningdelen

We hebben (in 2024) een **bijeenkomst over woningdelen** georganiseerd bij de Rabobank en later ook nog een **versnellingsstafel** specifiek over hospitaverhuur. Gemeenten kunnen woningdelen faciliteren, lees daar meer over op de website van **Platform31**.

Instrumenten om doorstroming te stimuleren

Interventiecategorie

1. Passend aanbod

Verleiden tot verhuizen naar een plek om prettig oud te worden

Instrumenten

... door te sturen op voldoende geschikte, betaalbare en aantrekkelijke woningen.

2. Op weg helpen

Bewustwording, luisteren en informeren

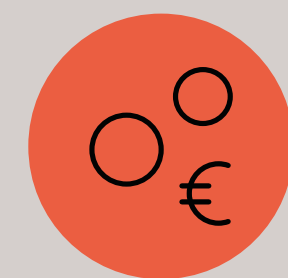
... door voorlichtingscampagnes, gesprekken, internetpagina's en informatiefolders.

3. Ontzorgen

Begeleiden en uit handen nemen

... door persoonlijke gesprekken, helpen met inschrijving, attenderen en reageren op geschikt aanbod, verhuizing bespreken en stappen overzichtelijk maken, bemiddelen en doorverwijzen.

4. Prijsprikkel

Financiën geen belemmering laten zijn

... door hurprijsbehoud, verhuiskostenvergoeding, aanpassen huurprijs naar inkomen.

5. Voorrang

Minder lang wachten op een woning

... door kleine uitzonderingen op regels, zoals leeftijdscriterium, inkomen en reactietermijn.

Woning, prijs en kwaliteit moeten kloppen

Het is belangrijk dat de overheid graag wil dat er meer woningen op gang komt maar de meeste senioren willen niet verhuizen als er geen aantrekkelijke alternatieven zijn. Locatie, woning en de prijs moeten kloppen en vaak ook het opruimen van de woning en het verhuizen als er problemen zijn gezien. Informatiepunten (zoals bijvoorbeeld Punt, BestWijzer, De Veldwijzer en De Langer Thuis in Veldrop-Mierlo) helpen senioren met vragen over wonen en welzijn. Daarnaast wordt er op verschillende manieren in onze regio door de woningcorporaties ook aandacht besteed aan het stimuleren van doorstroming met een voorrangregeling.

In 2023 organiseerden we een goed bezochte **bijeenkomst over doorstroming** in Het huis van Waalre, een belangrijke les die we daar leerden is dat je vooral aandacht moet zetten op bewustwording, want het duurt vaak 2 jaar voordat senioren een verhuisbeslissing nemen.

Instrumenten om doorstroming te stimuleren

Waar kunnen senioren dan naartoe doorstromen?

Naar bestaande en nieuwe, toekomstbestendige woningen al dan niet in collectief verband. Dus lees verder!

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

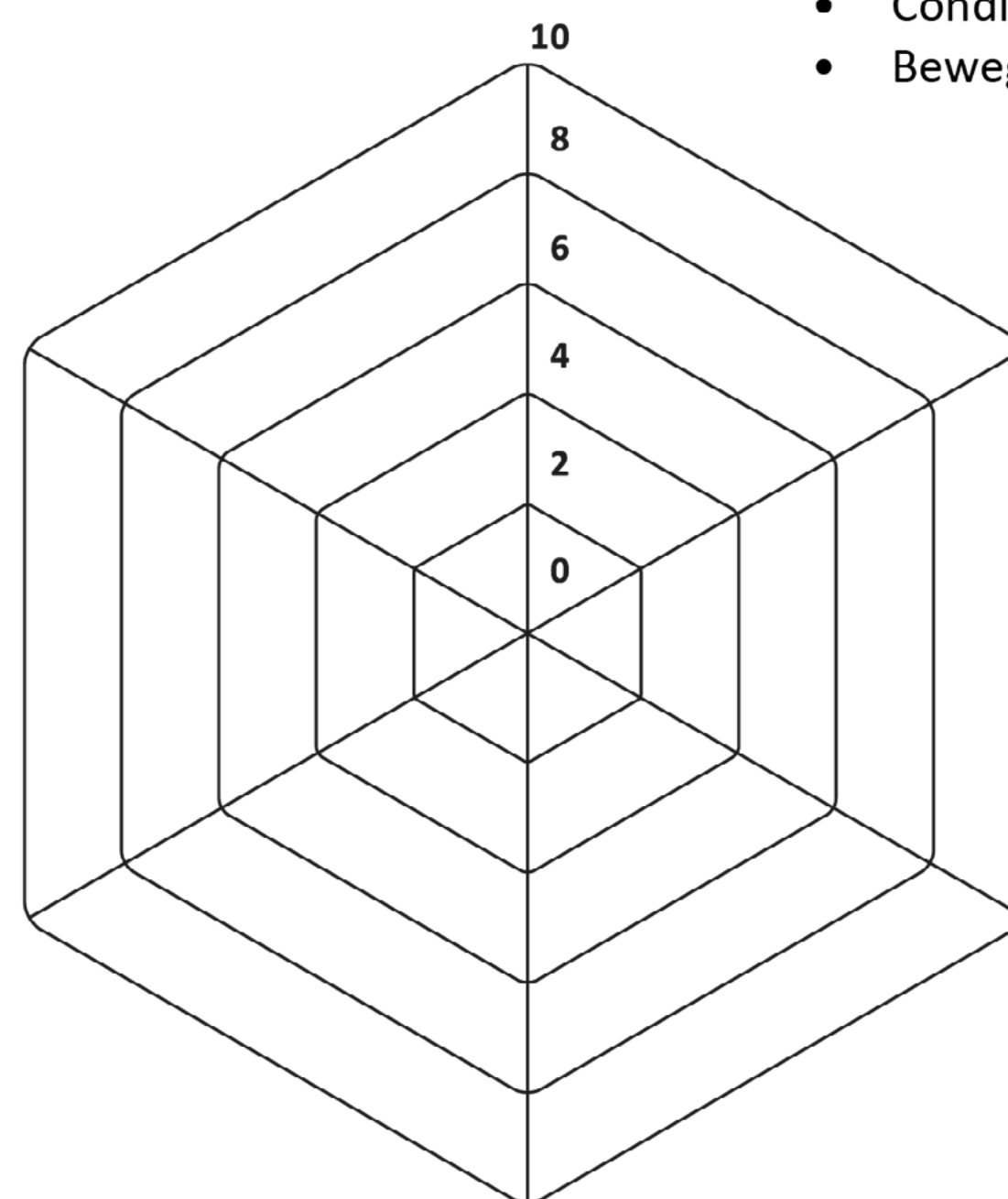
- Zorgen voor jezelf
- Je grenzen kennen
- Kennis van gezondheid
- Omgaan met tijd
- Omgaan met geld
- Kunnen werken
- Hulp kunnen vragen

- Sociale contacten
- Serieus genomen worden
- Samen leuke dingen doen
- Steun van anderen
- Erbij horen
- Zinnige dingen doen
- Interesse in de maatschappij

- Je gezond voelen
- Fitheid
- Geen klachten en pijn
- Slapen
- Eten
- Seksualiteit
- Conditie
- Bewegen

- Onthouden
- Concentreren
- Communiceren
- Vrolijk zijn
- Jezelf accepteren
- Omgaan met verandering
- Gevoel van controle

- Zinvol leven
- Levenslust
- Idealen willen bereiken
- Vertrouwen hebben
- Accepteren
- Dankbaarheid
- Blijven leren

- Genieten
- Gelukkig zijn
- Lekker in je vel zitten
- Balans
- Je veilig voelen
- Intimiteit
- Hoe je woont
- Rondkomen met je geld

Bouwstenen en (ontwerp)elementen voor een optimale woon(zorg)omgeving voor ouderen

X

In een zorgzaam

- kunnen alle mer
- oud veilig meed
- zijn voldoende
- concepten;
- zijn de 4 A's die
- Apotheek, Arts,
- (een zinvolle da
- zelf en met een
- is (openbaar) v
- zijn al deze vo
- en bereikbaar (
- 500 m tot maxi
- komen de spon

Voorbeeld

Hoe ziet een toeko
(dementie)vriende
andere bewoners?
SWOVE in Veldho

Lees hier

